

А. В. Танько

ГУМАНІСТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

У статті доведено, що євроінтеграційний рух щодо розбудови демократичного суспільства зумовлює першочерговість вирішення питань нормативно-правового забезпечення ефективної, спрямованої на задоволення потреб громадян, прозорі, гуманістичної державної політики, яка має забезпечувати захист прав і свобод людини, її честі і гідності. Гуманізм є відкритою системою, яка постійно змінюється, охоплює і висвітлює виклики кожного історичного періоду розвитку суспільства, віддзеркалює різноманітні гуманістичні ідеї і концепції, визнає людину найбільшою цінністю. Розглянуто теоретичні засади гуманізму, висвітлено гуманістичні основи державної політики України в контексті забезпечення прав і свобод людини і громадянина, доведено важливість їх інтеграції в правову систему з метою вдосконалення правозахисної функції державної політики країни. Гуманістичні засади, покладені в основу діяльності державної політики, є показником рівня розвинутої держави і суспільства в цілому, сприяють визначенню якості існуючого законодавства (нормативно-правової бази), що має ґрунтуватися на конституційному принципі верховенства права і відбивати найвагоміші соціальні цінності. Значущість гуманістичного підходу щодо визначення сутності та розробки змісту діяльності державної політики підтверджується забезпеченням підтримки громадянського суспільства та об'єднання дій громадських організацій і владних структур держави для здійснення різноманітних заходів захисту прав і свобод людини, а саме правом на життя, гідність, свободу та особисту недоторканність. Важливими орієнтирами для розробки принципів діяльності державної політики, які ґрунтуються на гуманістичних засадах, є повага до людини, до її прав, верховенство права, створення умов для об'єднання і вияву громадської активності, відкритість і прозорість, стратегічне бачення розвитку демократичного суспільства. Гуманістичний підхід щодо забезпечення прав і свобод людини по відношенню до держави зумовлює обмеження дій держави щодо порушення прав людини, окреслює межу її особистої та соціальної свободи, підтримує суверенність особистості, забезпечує недоторканність її приватної сфери, забезпечує захист індивіда та його власних інтересів.

Приділено увагу основним принципам формування державної політики у сфері захисту прав і свобод людини в Україні, що забезпечує результативність дій держави у царині правового захисту на гуманістичних засадах.

Ключові слова: *гуманізм, гуманістичний підхід, державна політика, права і свободи людини, демократичне суспільство, громадська активність, верховенство права.*

Tanko A. V. Humanistic foundations of the state policy of Ukraine on ensuring human rights and freedoms. *The article proves that the European integration movement regarding the development of a democratic society determines the priority of solving issues of regulatory and legal support of effective, transparent, humanistic state policy aimed at meeting the needs of citizens, ensuring the protection of human rights and freedoms, honor and dignity. Humanism is an open system that is constantly changing, covers and highlights the challenges of each historical period of the development of society, reflects various humanistic ideas and concepts, recognizes human as the greatest value. The theoretical foundations of humanism are considered, the humanistic foundations of the state policy of Ukraine in the context of ensuring the rights and freedoms of a person and citizen are highlighted, the importance of their integration into the legal system in order to improve the human rights function of the country's state policy is proven. Humanistic principles, which are the basis of state policy, are an indicator of the level of development of the state and society as a whole. They contribute to determining the quality of the existing legislation (normative and legal framework), which should be based on the constitutional principle of the rule of law and reflect the most important social values. The importance of a humanistic approach to defining the essence and development of the content of state policy is confirmed by ensuring the support of civil society and the unification of the actions of public organizations and state power structures for the implementation of various measures to protect human rights and freedoms, namely the right to life, dignity, freedom and personal integrity. Important guidelines for the development of the principles of state policy, which are based on humanistic principles, are respect for the person and their rights, the rule of law, the creation of conditions for unification and public activity, openness and transparency, and a strategic vision of the development of a democratic society. The humanistic approach to ensuring the rights and freedoms of a person in relation to the state determines the limitation of the actions of the state in relation to the violation of human rights, outlines the limits of personal and social freedom, supports the sovereignty of the individual, ensures the inviolability of their private sphere, ensures the protection of the individual and their own interests. Attention is paid to the main principles of the formation of state policy in the field of protection of human rights and freedoms in Ukraine, which ensures the effectiveness of the state's actions in the field of legal protection on a humanistic basis.*

Keywords: *humanism, humanistic approach, state policy, human rights and freedoms, democratic society, public activism, rule of law.*

Вступ. У сучасному суспільстві, що переживає кардинальні зміни основних орієнтирів забезпечення реалізації прав і свобод людини та громадянина є однією з ключових ознак побудови правової держави, інтегрованої в європейський суспільний простір, а також виступає індикатором її стабільності та зрілості. Україна, як суверенна держава з багатовіковою історією, стикається з викликом не лише зміцнення правових основ, але й створення гуманістичного суспільства, де кожна людина має велику цінність. У цьому контексті, питання впровадження гуманістичного підходу у всі сфери життєдіяльності українського суспільства як основи державної політики, спрямування діяльності всіх її інституцій на забезпечення прав і свобод людини набуває особливої актуальності. Формування діяльності держави щодо забезпечення прав і свобод людини на основі гуманістичного підходу визначається не лише законами та нормативними актами, але й глибоким прагненням забезпечити гідність кожної особистості, незалежно від її соціального статусу чи політичних переконань.

Важливість впровадження гуманістичного підходу на рівні державної стратегії підкреслюється необхідністю підтримки громадянського суспільства та консолідації зусиль громадських організацій і владних інституцій у здійсненні заходів захисту прав і свобод людини.

Висвітлення гуманістичних основ діяльності державної політики, спрямованої на підтримання рівня правової захищеності людини в українському суспільстві вітчизняними науковцями дає змогу поглибити розуміння ролі держави у забезпеченні прав і свобод людини і громадянина як ґрунту для подальшого визначення реальних задач, функцій, компетенцій, покладених на різні її інституції.

Гуманізм є об'єктом дослідження різних галузей науки: історії, філософії, культурології, соціології, політології, права, психології, педагогіки тощо. У кожній з них досліджуються гуманістичні ідеї та принципи з різних точок зору, розкриваючи їхній вплив на розвиток суспільства, політики, освіти, культури, мистецтва.

Є. Проценко та М. Садовий визначають гуманізм як одну з ключових характеристик існування суспільства і його свідомості, розглядають його і трактують як певний напрям мислення та діяльності, що ґрунтується на повазі до свободи кожної особистості і визначає людину як найвищу цінність, охоплюючи різні аспекти людського життя (етичні, соціальні, культурні, інтелектуальні виміри) (Protsenko, Sadovyy, 2017).

Основні принципи концепції гуманізації, як зазначають науковці Г. Балл, І. Бех, І. Бургун, С. Гончаренко, В. Кремень, С. Максименко, містяться на визнанні прав людини на свободу і щастя, на захист її гідності і честі, створення умов для розвитку її здібностей, вільного самовираження й самовдосконалення. Важливий акцент при цьому вони роблять на пріоритетності гуманістичного підходу в сучасній освіті і наголошують, що освіта, яка ґрунтується на гуманістичних принципах, стимулює виховання гармонійної, самосвідомої особистості, здатної до цілеспрямованого саморозвитку, суб'єктної взаємодії у суспільному житті. Розглядаючи діалогічні орієнтири гуманізму, Г. Балл підкреслює, що гуманізація та демократизація відносин це набагато більше, ніж моральний поклик, це умова виживання людства (Ball, 2006).

При цьому, як зазначає В. Єремеева, гуманістичний підхід забезпечує вивчення людини як цілісної особистості, створює максимально сприятливі умови для її самовизначення, самореалізації, виявлення її нахилів, здібностей, творчого потенціалу, розкриття її внутрішнього світу, уможлиблює вільний розвиток своїх інтересів, прагнень і мрій без необґрунтованих обмежень або дискримінації (Yeremeyeva, 2015).

В. Нікітенко підкреслює, що гуманізм - це фундаментальна тенденція суспільного розвитку і зазначає, що проблема людини і гуманізму містить у собі і передбачає передусім вирішення проблем, що виникають в нашому суспільстві (Nikitenko, 2005). Нам імпонує визначення С. Жукова, що гуманізм є відкритою системою, що постійно знаходиться у розвитку, містить у собі погляди, уявлення, моральні принципи, які унеможливають існування будь-

яких видів дискримінації людиною та суспільством, а також накреслює практичні дії, які сприяють цьому принципу в економічному, політичному і юридичному аспектах життя. Зміст гуманістичної системи постійно змінюється, відображуючи різні історичні контексти, що дозволяє пояснити існування різноманітних гуманістичних ідей і концепцій, які віддзеркалюють потреби і виклики кожного конкретного періоду (Zhukov, 2011).

У ракурсі дослідження проблематики гуманістичних основ державної політики України щодо забезпечення прав і свобод людини на сучасному етапі її розвитку, важливим є висловлювання Н. Славової, яка зазначає, що гуманізм визнає людину найвищою соціальною цінністю, визначає та захищає її права та свободи через правотворчість, тобто завдяки розробці нормативно-правових актів, які є основоположними для політичної держави з урахуванням людських цінностей (Slavova, 2013).

Визначення дефініції «права і свободи», за переконанням М. Козюбри, поєднані на духовних, культурних та етичних основах, внутрішньодержавних та міжнародних традиціях, цивілізаційних та загальнолюдських пріоритетах, досягненнях теорії права і практичного правозахисного досвіду, юридичних й інституційних норм та реальних правових відносин, наукової правди і цінності доброї волі та справедливості (Kozyubra, 2011).

Такої ж думки дотримується О. Донченко, наголошуючи, що гуманістичні основи, покладені у діяльність державної політики, є показником рівня розвинутої держави, суспільства й людини зокрема, оскільки такий підхід віддзеркалює визначальні соціальні цінності, які виражаються через такі категорії, як «істина», «справедливість», «рівноправність», «добро», «права і обов'язки людини» (Donchenko, 2017).

Як підкреслює М. Козюбра, проблему правового підходу в контексті побудови цілісної державної політики щодо забезпечення прав і свобод людини необхідно вирішувати безпосередньо з опорою на практичне формування нових цінностей суспільства, де реальний ступінь забезпечення прав і свобод індивіда та громадянина у суспільстві визначає загальну якість законодавства, що,

насамкінець, ґрунтується на конституційному принципі верховенства права (Kozyubra, 2011).

При цьому зазначимо, що окремої уваги науковців заслуговує більш ґрунтовне висвітлення гуманістичних основ державної політики України щодо забезпечення прав і свобод людини.

Мета статті полягає у висвітленні гуманістичних основ як ключового принципу у формуванні державної політики України з питань захисту прав і свобод людини, аналізі філософських, правових, педагогічних аспектів гуманізму, його значення для розбудови демократичного суспільства в Україні як правової держави.

Методи дослідження. У процесі написання статті було використано комплекс загальнонаукових методів: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, систематизація. Проведено всебічний аналіз наукової літератури, нормативно-правової бази, міжнародних стандартів для систематизації актуальної інформації щодо висвітлення гуманістичних основ державної політики в контексті прав і свобод людини і громадянина.

Результати. Основні положення та ідеї щодо пріоритетності та недоторканості прав і свобод людини визнані міжнародною спільнотою, інтегровані державою та усталені у суспільній свідомості, репрезентовані у наріжних наративах Української держави. Зазначимо, що орієнтиром для визначення змісту державної політики країни із захисту прав і свобод людини є усталений у міжнародному та вітчизняному законодавстві перелік з чотирьох наріжних прав людини, що безпосередньо пов'язані з її свободами: право на життя, право на гідність, право на свободу та право на особисту недоторканність.

Сьогодні інститут прав і свобод людини в Україні являє собою цілісний комплекс взаємодетермінованих прав і свобод людини, серед яких не можна визначити пріоритетні або другорядні, оскільки держава зобов'язана забезпечити всі права і свободи людини, які закріплені Конституцією України. Це підтверджується і Постановою Верховної Ради України «Про Засади

державної політики України в галузі прав людини», в якій наголошено, що, серед принципів верховенства права у суспільстві й державі як пріоритетні визначаються права і свободи людини і громадянина, враховуючи універсальність, взаємозалежність, взаємопов'язаність прав і свобод людини і громадянина. При цьому державою надається особливого значення правам людини та наголошується, що це сприяє політичному, економічному, соціальному, історичному і культурному розвитку України (About the Principles of State Policy of Ukraine in the Field of Human Rights).

У науковій літературі права і свободи людини розглянуто в аспекті її соціально-правових можливостей, необхідних для існування і розвитку особистості, які є законодавчо закріпленими та захищеними державою і визначаються економічними і культурними умовами життя (Dzera, Pnytska, 2008). Науковці визначають зазначені категорії фундаментальними, соціальними цінностями і пріоритетами державної політики, що становлять зміст її діяльності (Plyushch, 2008).

Сьогодні державна політика являє собою довгостроковий план дій, об'єднаних загальною національною ідеєю, що забезпечує високу якість життя населення із визначенням інструментів та суб'єктів його реалізації, а також передусім має бути глибоко зосередженою на питаннях встановлення правових, справедливих відносин у суспільстві (Nyzhnyk, 2017). Фахівці у галузі державного управління зазначають, що державна політика включає в себе ціннісні цілі, державно-управлінські заходи, рішення і дії, способи реалізації державно-політичних рішень, систему державного управління (Kovbasyuk, Vashchenko, Zahorskyu, Luhovyu & Surmin, 2014).

Можна стверджувати, що сутність діяльності державної політики побудована на гуманістичних основах, полягає в упорядкуванні відносин у різних сферах суспільного життя, недопущенні виникнення будь-яких проблемних ситуацій, а у разі їх виникнення – вирішення з метою забезпечення правопорядку, з дотриманням і забезпеченням прав і свобод кожного громадянина як ціннісної особистості (Bezpalova, 2017; Podorozhna, 2017).

Таким чином, сьогодні діяльність державної політики України має здійснюватися через призму тих стрижневих євроінтеграційних орієнтирів, яких воліє досягти держава, а також з урахуванням існуючої потреби громадян у захисті прав і свобод. Важливо, що такий орієнтир діяльності визначається рівнем розвитку суспільства і держави, діяльності правозахисних структур й охоплює коло інтересів і потреб щодо захисту прав і свобод усіх категорій громадян без виключень, що свідчить про гуманістичні аспекти, на яких ґрунтується державна політика.

При цьому вважаємо за необхідне наголосити, що гуманістичний підхід щодо забезпечення прав і свобод людини по відношенню до держави визначається тим, що: по-перше, права здатні обмежувати дії держави, оскільки окреслюють межі особистої та соціальної свободи людини; по-друге, права людини підтримують суверенність особистості, забезпечують недоторканність її приватної сфери, що окреслюється дефініцією «особисті права людини»; по-третє, визнання прав людини орієнтує державну політику на захист індивіда, гарантування законності опору свавільним діям влади з боку людини задля захисту власних інтересів (Dasho, 2015).

Вивчення та аналіз праць вчених переконує, що зазвичай проблему забезпечення прав і свобод людини розглядають у контексті висвітлення концепції правової держави та основних вимог, які гарантують її існування і шляхом реалізації яких відбувається забезпечення прав і свобод людини. Серед таких вимог: демократичність (подолання відчуженості людини від суспільства, створення публічної соціальної влади); моральність засад державної політики (рівноправність та справедливість); обмеження свавілля влади; законодавче закріплення соціально-економічних і культурних прав людини (Oliynyuk, 2013). Важливо підкреслити, що однією з найважливіших вимог вважається гуманізм державної політики, який виявляється у пріоритетності прав і свобод людини по відношенню до потреб держави.

Зазначені вище вимоги стали важливими орієнтирами для визначення принципів формування державної політики у сфері захисту прав і свобод

людини в Україні, що забезпечують результативність дій держави у царині правового захисту, які ґрунтуються на гуманістичних засадах:

– *повага до людини, до її прав*, що передбачає необхідність спрямування дій держави на захист і підтримку громадських, політичних, економічних, соціальних і культурних прав і фундаментальних свобод людини;

– *верховенство права*, що детермінує справедливість і неупереджене виконання законів;

– *участь* як запорука залучення громади до прийняття рішень на основі свободи слова й створення сприятливих умов для об'єднання і вияву громадської активності;

– *відкритість і прозорість* як вимога щодо забезпечення громадянам широкого доступу до інформації про управлінські процеси та інститути, достатньої для осягнення державних процесів та спостереження за їх здійсненням;

– *чутливість* – спрямованість інститутів і процесів управління на задоволення потреб і прагнень усіх членів суспільства;

– *орієнтованість на згоду*, що передбачає діяльність на засадах злагоди і порозуміння, врахування спільних інтересів сторін;

– *підзвітність* – відповідальність влади та її представників перед громадськістю;

– *стратегічне бачення* – наявність у лідерів держави та громадськості поміркованих довгострокових стратегій розвитку суспільства та віднаходження важливих шляхів її реалізації з урахуванням конкретних умов у державі (Oliynyk, 2013).

Гуманістичні засади діяльності нової моделі функціонування державної політики у сфері захисту прав і свобод людини в Україні вимагають дотримання таких ключових принципів її діяльності: орієнтацію роботи всіх структур державної влади на забезпечення прозорого і зрозумілого для суспільства результату роботи та застосування різноманітних нових форм і

методів контролю. При цьому головним критерієм для оцінки такої діяльності державних структур щодо надання послуг громадянам є суспільна думка. Подібний акцент у формуванні гуманістичного напрямку державної політики зумовлює також широку участь різних категорій населення у прийнятті та виконанні державних рішень.

Вважаємо за необхідне також зазначити, що сьогодні державна політика України стосовно захисту прав і свобод людини визначається, зокрема, в руслі реалізації 17 глобальних Цілей сталого розвитку, викладених у прийнятому у вересні 2015 р. Самітом ООН документі «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», з урахуванням національної специфіки держави (Цілі сталого розвитку, 2017). На цій основі державною владою було визначено магістральні напрями щодо досягнення до 2030 року прогресу в побудові демократичних суспільних відносин, практична орієнтованість та дієвість яких забезпечується за допомогою використання розроблених сценарних підходів щодо ефективного управління, справедливого соціального розвитку, сталого економічного зростання, які визначають шляхи розвитку країни з урахуванням довгострокової перспективи, спираючись на репрезентативність даних державної служби статистики України, відповідних міністерств та відомств.

Обговорення. Аналіз результатів наукових досліджень виявляє спільні та відмінні аспекти порівняно з нашими результатами дослідження щодо визначення гуманістичних основ державної політики України у сфері забезпечення прав і свобод людини. Науковці Є. Проценко і М. Садовий зосередили свою увагу на визначенні гуманізму як основи для існування й розвитку демократичного суспільства, що передбачає ставлення до людини як найвищої цінності та охоплює етичні, соціальні, культурні, інтелектуальні аспекти її життя (Protsenko, Sadovyy, 2017). При цьому В. Кремень, Г. Балл, С. Гончаренко, С. Максименко, І. Бех та інші наголошують на важливості впровадження гуманістичних принципів в сучасну освіту, що буде сприяти формуванню гармонійної, самосвідомої особистості (Ball, 2006). У нашому

дослідженні враховано думку зазначених науковців, але основну увагу спрямовано на гуманізацію діяльності державних структур у справі забезпечення саме прав і свобод людини.

Значущість гуманістичного підходу у формуванні людини як цілісної особистості, висвітлення її внутрішнього світу, творчого потенціалу, нахилів, здібностей розроблено у наукових працях В. Єремєєвої (Yeremeyeva, 2015). Наше дослідження підкреслює важливість створення гуманістичного освітнього й суспільного середовища для якнайбільш повної самореалізації особистості.

У дослідженнях В. Нікітенко та С. Жукова наголошується, що гуманізм є фундаментальною тенденцією суспільного розвитку і становить відкриту систему, яка постійно потребує вдосконалення (Nikitenko, 2005; Zhukov, 2011). Наша робота підкреслює необхідність оновлення гуманістичних підходів до державної політики у зв'язку з вимогами суспільства. Н. Славова висвітлює значення гуманізму у визначенні принципів державної політики щодо захисту прав і свобод людини, а М. Козюбра при цьому наголошує, що саме це і характеризує якість і досконалість законодавства України, яке має ґрунтуватися на конституційному принципі верховенства права (Slavova, 2013; Kozyubra, 2011). У нашій роботі висвітлення правового підходу в розбудові державної політики посідає центральне місце.

Узагальнюючи, можна відзначити, що у дослідженнях вітчизняних науковців доведено значущість гуманістичного підходу до розробки державної політики України щодо формування всебічно розвиненої, самодостатньої особистості, збереження її честі і гідності, забезпечення її прав і свобод.

У нашій роботі права і свободи людини визначено як пріоритетні серед принципів верховенства права у суспільстві й державі, що й зумовлює розробку змісту діяльності державної політики на гуманістичних засадах.

Висновки. Зважаючи на вищезазначене, можемо зробити висновок, що гуманістичне бачення прав і свобод людини, яке передбачає пріоритетність гуманістичних орієнтирів у побудові взаємовідносин між державою та людиною на противагу свавілля державної влади, має бути основою для

формування і розвитку державної політики України.

Сьогодні державна політика України у сфері забезпечення прав і свобод людини здійснюється з урахуванням існуючих у державі традицій правової культури, ціннісних орієнтирів і правотворчих норм та забезпечує гуманістичний підхід у системі відносин між людиною і державою, подолання відчуження особистості від державної влади, надання державному управлінню демократичних ознак на засадах рівноправності і справедливості, громадського обмеження влади держави.

У контексті державної політики, гуманістичний підхід виступає як основа для створення умов, що забезпечують розвиток суспільства на основі справедливості, взаємоповаги і захисту прав кожної людини. Він сприяє вдосконаленню побудови демократичного суспільства, де кожен громадянин має рівні можливості для самореалізації і гідного життя.

Перспективним напрямом подальших досліджень порушеної проблеми є вивчення питань забезпечення прав і свобод вразливих верств населення.

ЛІТЕРАТУРА:

- Балл Г. Сучасний гуманізм та його діалогічні орієнтири. *Психологія суспільства*. 2006. № 3. С. 7-31.
- Безпалова О. І. Методологічні засади адміністративно-правового механізму реалізації правоохоронної функції держави. *Development and modernization of the legal systems of Eastern Europe: experience of Poland and prospects of Ukraine* : collective monograph. Vol. 2. Lublin : Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2017. С. 57–79.
- Дашо Т. Ю. Захист прав і свобод людини та громадянина на етапі формування громадянського суспільства. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2015. № 813. С. 108–118.
- Дзера М. М., Ільницька У. В. Нормативно-правове забезпечення реалізації конституційних прав і свобод людини й громадянина у контексті демократичних перетворень. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького*. 2008. Т. 10. № 2 (37). Ч. 5. С. 144-153.
- Донченко О. І. Гуманізм як принцип правотворчості: теоретико-правові засади. *Challenges of legal science and education: an experience of EU countries and introduction in Ukraine* : collective monograph. Frankfurt (Oder) : Izdevniecība "Baltija Publishing", 2020. С. 170-189. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-007-0-10>
- Єремєєва В. М. Використання гуманістично-орієнтованого підходу у процесі професійної підготовки майбутніх учителів. *Проблеми освіти*. 2015. Вип. 85. С. 81-85.
- Жуков С. М. Гуманізм як феномен, як світоглядний принцип нової парадигми освіти; гуманістичне виховання, становлення підростаючої особистості. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2011. Вип. 9. С. 37-46.

- Ковбасюк Ю. В. Державна політика: підручник / Ю. В. Ковбасюк та ін. Київ : НАДУ, 2014. 448 с.
- Нижник О. С. Адміністративно-правові засади реалізації державної регіональної політики у сфері вищої освіти в Україні: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Х., 2017. 209 с.
- Нікітенко В. О. Гуманізм як фундаментальна тенденція суспільного розвитку: теорія та практика. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2005. Вип. 22. С. 177-185. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpqgzdia_2005_22_19.
- Олійник А. Правозахисний підхід до розвитку державного управління у рамках євроінтеграційної політики України. *Ефективність державного управління*. 2012. № 31. С. 138-144.
- Плющ В. О. Державна політика щодо захисту прав і свобод людини в Україні. *Економіка та держава*. 2008. № 11. С. 86-89.
- Подорожна Т. С. Правовий порядок: теоретико-методологічні засади конституціоналізації : дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.01; 12.00.02. К., 2017. 503 с.
- Про Засади державної політики України в галузі прав людини : Постанова Верховної Ради України № 757-XIV від 17.06.1999 р. / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/757-14>
- Проценко Є., Садовий М. Становлення поняття гуманізм та його прояви у діяльності Ігоря Тамма. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти*. 2017. Вип. 11 (IV). С. 85–89.
- Славова Н. О. Антропоцентризм як принцип правотворчості. *Правничий часопис Донецького університету*. 2013. № 1. С. 134-142.
- Цілі сталого розвитку: Україна : Національна доповідь / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Київ, 2017. 176 с.
- Koziubra M. Legal Thinking: Concept, Types And Levels. *Law of Ukraine*. 2011. № 1. С. 22-33.

REFERENCES:

- Ball, H. (2006). Suchasnyi humanizm ta yoho dialohichni oriientyry [Modern humanism and its dialogic guidelines]. *Psykhologhiia suspilstva*, 3, 7-31. [in Ukrainian]
- Bezpalova, O. I. (2017). Metodolohichni zasady administratyvno-pravovoho mekhanizmu realizatsii pravookhoronnoi funktsii derzhavy [Methodological principles of administrative and legal mechanism of realization of the law enforcement function of the state]. In: *Development and modernization of the legal systems of Eastern Europe: experience of Poland and prospects of Ukraine* : Collective monograph (pp. 57–79). Lublin : Izdevnieciba "Baltija Publishing". [in Ukrainian]
- Dasho, T. Yu. (2015). Zakhyst prav i svobod liudyny ta hromadianyna na etapi formuvannia hromadianskoho suspilstva [Protect the rights and liberties of the citizens at the stage of civil society]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu " Lvivska politekhnika"*, 813, 108-118. [in Ukrainian]
- Dzera, M. M. & Pynytska, U. V. (2008). Normatyvno-pravove zabezpechennia realizatsii konstytutsiinykh prav i svobod liudyny u hromadianyna u konteksti demokratychnykh peretvoren [Normative-legal provision of realization of the man's and citizen's constitutional rights and freedoms in context of democratic transformations in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu veterynarnoi medytsyny ta biotekhnologii imeni S. Z. Gzhytskoho*, 2(37), 144–153. [in Ukrainian]
- Donchenko, O. I. (2020). Humanizm yak pryntsyyp pravotvorchosti: teoretyko-pravovi zasady [Humanism as a principle of lawmaking: theoretical and legal principles]. In: Aristova I. V. et al. *Challenges of legal science and education: an experience of EU countries and introduction in Ukraine* : Collective monograph (pp. 170 189). Frankfurt (Oder) :

- Izdevniecība "Baltija Publishing". <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-007-0-10>. [in Ukrainian]
- Yeremeieva, V. M. (2015). Vykorystannia humanistychno-orientovanoho pidkhodu u protsesi profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv [The use of humanistic-oriented approach in the in the process of professional training of future teachers]. *Problemy osvity*, 85, 81-85. [in Ukrainian]
- Zhukov, S. M. (2011). Humanizm yak fenomen, yak svitohliadni pryntsyp novoi paradyhmy osvity; humanistychno vykhovannia, stanovlennia pidrostaiuchoi osobystosti [Humanism as a phenomenon, as a worldview principle of the new paradigm of education; humanistic education, the formation of a growing of the growing personality]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*, 9, 37-46. [in Ukrainian]
- Kovbasiuk, Yu. V. (Ed.). (2014). *Derzhavna polityka: pidruchnyk* [State policy]. Kyiv: NADU.
- Nyzhnyk, O. S. (2017). *Administratyvno-pravovi zasady realizatsii derzhavnoi rehionalnoi polityky u sferi vyshchoi osvity v Ukraini* [Administrative and legal bases of realization of the state regional policy in the field of higher education in Ukraine]. (Doctor's thesis). Kharkiv, Ukraine. [in Ukrainian]
- Nikitenko, V. O. (2005). Humanizm yak fundamentalna tendentsiia suspilnoho rozvytku: teoriia ta praktyka [Humanism as a fundamental trend of social development: theory and practice]. *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii*, 22, 177-185. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpqgvzdia_2005_22_19. [in Ukrainian]
- Oliinyk, A. (2012). Pravozakhysnyi pidkhid do rozvytku derzhavnoho upravlinnia u ramkakh yevrointehratsiinoi polityky Ukrainy [Human rights approach to the development of public administration in the within the framework of Ukraine's European integration policy]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*, 31, 138–144. [in Ukrainian]
- Pliushch, V. O. (2008). Derzhavna polityka shchodo zakhystu prav i svobod liudyny v Ukraini [State policy on the protection of human rights and freedoms in Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava*, 11, 86–89. [in Ukrainian]
- Podorozhna, T. S. (2017). Pravovyi poriadok: teoretyko-metodolohichni zasady konstytutsionalizatsii [Legal order: theoretical and methodological foundations of constitutionalization]. (Candidate's thesis). Kyiv, Ukraine. [in Ukrainian]
- The Verkhovna Rada of Ukraine (1999). *On the Principles of State Policy of Ukraine in the Field of Human Rights* (Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/757-14>. [in Ukrainian]
- Protsenko, Ye. & Sadovyi, M. (2017). Stanovlennia poniattia humanizm ta yoho proiavy u diialnosti Ihoria Tamma [Formation of concept of humanity and its manifestation in Igor Tamm's activity]. *Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Seriia: Problemy metodyky fizyko-matematychnoi i tekhnolohichnoi osvity*, 11(IV), 85–89. [in Ukrainian]
- Slavova, N. O. (2013). Antropotsentryzm yak pryntsyp pravotvorchosti [Anthropocentrism as a Principle of Lawmaking]. *Pravnychi chasopys Donetskoho universytetu*, 1, 134-142. [in Ukrainian]
- Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2017). *Sustainable development goals: Ukraine (national report)*. [in Ukrainian]
- Koziubra, M. (2011). Legal Thinking: Concept, Types And Levels. *Law of Ukraine*, 1, 22–33.

Інформація про автора:

Танько Андрій Валерійович:
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8425-2202>, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики

Information about the author:

Tanko Andrii Valeriiovych:
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8425-2202>, Candidate of Law, Associate Professor at the Department of Theory and Methods of

викладання суспільно-правових дисциплін,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, вул.
Алчевських, 29, м. Харків, Україна 61002
e-mail: tanko0300@gmail.com

Teaching Social and Legal Disciplines, H. S.
Skovoroda Kharkiv National Pedagogical
University, Alchevskikh str., 29, Kharkiv,
Ukraine 61002
e-mail: tanko0300@gmail.com

Цитуйте цю статтю як: Танько А. В. Гуманістичні основи державної політики України щодо забезпечення прав і свобод людини. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2023. № 55. С. 184-198.

DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2023.55.16>

Дата надходження статті до редакції: 12.10.2023

Стаття прийнята до друку: 24.10.2023